בְּתוֹךְ הַנַּחַל

פרשת וארא תשע״ט

הַמְּדָרִים נִקְרָאִים וְנִקְלָאִים, מְעוֹרְרִים וּמְעוֹרְרִים וְנִתְחַזְּקִים. אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַנַּחַל נִטְבַּע מִקּוֹר חָכְמָה נִטְבָּעִים. לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ כָּל חַי וְשָׁם יִשְׁקוּן הַשְּׁדֵרִים. לְהִתְחַזֵּק בַּעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא בְּכָל דֶּרֶךְ שֶׁיִּהְיֶה נֶאֱמָרִים

אֲשֶׁר נֶאֱמְרוּ עַל יְדֵי מוֹרֵנוּ רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לָעזָער שליט״א עַל פִּי דַּרְכּוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל קֹדֶשׁ מוֹהֲרַ״אַ״שׁ זי״ע

פרשת וארא – ה׳תשע״ט

סיפורי מעשיות – בוקר שבת קודש

בשבת קודש בבוקר דיבר מהר״י נ״י דיבורים נוראים ונפלאים בסיפורי מעשיות של רביז״ל בהסיפור של הבערגיר ועני, מעשה י׳ עיי״ש.

ומספר רביז״ל: **ושם היה מדבר, וילכו לנפשם כל אחד ואחד לבקש לו אכל לנפשו**, כי זה צריך כל אדם לזכור שאם לא ירחם על עצמו אף אחד לא ירחם עליו, וכמו באכילה גשמיות אף אחד לא יכול לאכול בשבילו, ואם לא יכניס אוכל דגופא בתוכו, אי אפשר להתקיים, כמו כן אם לא יכניס אוכל דנשמתא שזהו תורה ותפלה אי אפשר להתקיים. ההבדל הוא רק כשאדם רעב בגשמיות הוא מרגיש את זה תיכף ומיד, והולך ומשביע גופו הרעב. מה שאין כן אם נפשו רעב ברוחניות לאו כל אדם זוכה להרגיש את זה, ואינו שם לב שהוא מרעיב ומצער את נשמתו, ומכניס אותה בסכנה שלא תגווע מרעב חס ושלום, ועל כן עליו לזכור תמיד שכמו שהוא צריך לילך לאכול בגשמיות כך צריך לאכול ברוחניות, ויחטוף כמה מיני לימודים ושיעורי תורה, אפילו קטנים, כדי להשביע נפשו, ואז יקבל כח להמשיך חייו בטוב ובנעימים, עד שיזכה להשביע נפשו באמת.

כי באותו המקום לא היו רגילים הספינות לבוא לשם, כי היה מדבר, ועל כן לא היו מצפים שם על איזה ספינה לשוב למקומם. והלכו שם במדבר לבקש אכל, ונתפזרו הנה והנה כל אחד ואחד: כי כשבא לאכילה ולהשביע גופו הרעבה, אף אחד אינו מסתכל על השני, רק רצים מהרה למצוא אוכל לנפשו, וכן צריך להיות ברוחניות, בפרט כשאדם מוצא את עצמו במדבר המרמז על הדיבור הקדוש, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים ׳אל תקרי מִדְבָּר אֶלָּא מְדַבֵּר׳; וכן מובא הרבה בספר הקדוש ״נועם אלימלך״ מִדְבָּר מְרַמֵּז עַל הַדִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ, שהאדם צריך לחטוף לעצמו כמה דיבורים של תורה ותפלה בכל עת ובכל מקום, כדי לא להרעיב את נשמתו הקדושה.

והלך הבחור הנ״ל במדבר, והיה הולך והולך, עד שנתרחק מן הספר; ורצה לשוב, ולא יכול; וכל מה שרצה לשוב, נתרחק יותר ויותר, עד שראה שאי אפשר לו לשוב, וילך באשר ילך. זהו מה שמבואר בדברי רבינו ז״ל (לקוטי מוהר״ן חלק א׳ סימן רו) על הפסוק (תהלים קיט) ״תָּעִיתִי כְּשֶׂה אֹבֵד״ וגו׳, שיש דרכים מקולקלים המרחיקים את האדם מהשם יתברך חס ושלום, וכשאדם הולך בדרכי לבו, ואינו שם לב לחזור תיכף ומיד בתשובה אל השם יתברך, אזי מדרך אחד הולך ותועה לדרך שני, וכך הולך מדרך לדרך, עד שמתרחק מאד מן הקדושה, וכבר קשה לו מאד לשוב, ולפעמים הֹלֵךְ וְתוֹעֶה בְּדַרְכֵךְ כָּל כָּךְ עד שהוא קרוב וסמוך מאד אל מקומו הראשון, אבל מחמת שהתרחק כל כך הרבה זמן מן הקדושה, לכן אינו שומע הכרוז שקורין לו לשוב, ואינו יכול לשית עצות בנפשו.

והלך שם במדבר, והיה בידו קשת שהיה מציל עצמו נגד החיות רעות שבמדבר, אבל זה היה ישועת הבן הבערגיר שהלך להמדבר, היינו בכח הדיבור, והיה בידו קשת שהוא קשת התפלה, כמו שכתוב (בראשית מח, כב) "אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי וּבְקַשְׁתִּי" ובתרגום אונקלוס בצלותי ובעותי, היינו בתפלה ובקשה. ומעלת הקשת על החרב הוא, שחרב יכול לעזור לאדם נגד האויב רק מקרוב, שיכול ללחום עם אויבו עם חרב שבידו, אבל מעלת הקשת שיכולים לירות בו למרחוק ולהפיל את אויב עוד לפני שהתקרב אליו, וזה מה שהיה לבן הבערגיר להציל עצמו במדבר, כי היה בידו קשת התפלה, וביקש הרבה מהשם יתברך שינצל מהחיות רעות שבמדבר שהם המחשבות זרות שרוצים לטרוף מח האדם לגמרי רחמנא ליצלן, כמובא בדברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רלג) שמחשבות קדושות הם חיות טהורות, ומחשבות רעות הם חיות רעות, ומגלה שם רבינו ז"ל גילוי נורא, שכמו שיש אצל המלכים משחק ותענוג על ידי שמכניסים שני חיות במקום אחד, שינצחו זה את זה, והם עומדים ומסתכלים ויש להם תענוג גדול מן הנצחון, כמו כן כביכול השם יתברך שולח באדם מחשבות קדושות, שהם חיות טהורות, ביחד עם מחשבות רעות שהם חיות טמאות, ומניחים אותם מלמעלה שינצחו זה עם זה, ויש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול כשהאדם מתגבר על החיות טמאות ומנצח אותם, וזהו התחזקות נורא לכל אדם, שלא יחלש דעתו כשרואה שמתגברים עליו המחשבות זרות רחמנא ליצלן, רק יעשה כל מה שביכלתו להתגבר כנגדם עם מחשבות טובות, וידע כי יש להקדוש ברוך הוא תענוג גדול כביכול מן המלחמה הקדושה הזאת.

ומצא שם איזה דברים לאכל. כי זה מוכרח לכל אדם להשביע את נפשו הרעבה ולאכול כמה מיני נקודות טובות, הן בתורה והן בתפלה, וזה סוף כל סוף יציל אותו מכל רע, ויביא אותו אל הקדושה

והיה הולך והולך, עד אשר יצא מן המדבר, כי אם מחזיק מעמד ואינו אובד עשתנותיו כלל, סוף כל סוף יזכה לצאת מן המדבר שממה שלו, ולהכנס אל שערי הקדושה כראוי.

ובא אל מקום (ישוב), שהיה שם מקום פנוי, כי זהו עיקר השלימות, שאפילו אם אדם נמצא במקום ישוב בין בני אדם, גם שם ימצא מקום פנוי שיכול תמיד לברוח שם, ולהתבודד עמו יתברך, ולא יבלבל אותו בני אדם כלל, וכמבואר בדברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן נב) על המשנה 'הניעור בלילה והמהלך בדרך יחידי ומפנה לבו לבטלה', כי זהו השלימות, שילך האדם במקום פנוי שאין שם בני אדם, ויפרש כל שיחתו לפניו יתברך עד שיזכה להכלל בו יתברך לגמרי.

והיה שם מים כי זהו עיקר קיומו של אדם בזה העולם, על ידי מים קדושים של תורה ותפלה ותשובה, וכדברי חכמינו הקדושים (בבא קמא י) אין מים אלא תורה, שנאמר הוי כל צמא לכו למים; ואין מים אלא תפלה שנאמר (איכה ב, יט) שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ נֹכַח פְּנֵי ה'; ואין מים אלא תשובה שנאמר (שמואל א' ז, ו) "וַיִּקָּבְצוּ הַמִּצְפָּתָה וַיִּשְׁאֲבוּ מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיָּצוּמוּ בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמְרוּ שָׁם חָטָאנוּ לַה'", ותרגום יונתן: ושפיכו לבהון בתיובתא כמיא קדם יי.

ואילנות סביב סביב של פרות, שהם מצוות ומעשים טובים שהאדם זוכה לסגל לעצמו, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (פיאה פרק א') אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה וכו', **והיה אוכל מן הפרות ושתה מן המים** כי זהו עיקר קיומו של אדם בזה העולם, לאכול פירות קדושות של מצוות ומעשים טובים, כפי יכולתו, ולשתות מימי התורה והתפלה והתשובה, ועל ידי זה יזכה לעבור ימי חייו, באמת ובתמים, ולבא אל ענינו ותכליתו אשרי לו ואשרי חלקו.

סעודה שלישית – סעודת רעוא דרעוין

בסעודת שלישית רעוא דרעוין דיבר מהר"י נ"י מדברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן פו) המדבר מן הגילוי שאם יש לאדם אמונה ברורה אינו צריך לשום עבודות קשות, עיין שם.

פתח ואמר מהר"י נ"י, רבינו ז"ל אומר (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן פו) דַּע, שֶׁעַל - יְדֵי שֶׁהָעוֹלָם הֵם מִקְטַנֵּי אֲמָנָה, עַל - כֵּן הֵם צְרִיכִים לְתַעֲנִית, דְּהַיְנוּ עֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת. כִּי בְּוַדַּאי יָדוּעַ, שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲבֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דָּבָר, כִּי 'אֵין הַקָּדוֹשׁ - בָּרוּךְ - הוּא בָּא בִּטְרוּנְיָא עִם בְּרִיּוֹתָיו' (עֲבוֹדָה - זָרָה ג.), אַךְ מַה שֶּׁצְּרִיכִין לִפְעָמִים לַעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת, הוּא בִּבְחִינַת מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סַנְהֶדְרִין עד:): 'בְּשִׁעַת שְׁמָד אֶפְלוּ אַעַרְקָתָא דְּמָסָאנֵי יֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבֹר'. נִמְצָא שֶׁאַף שֶׁבֶּאֱמֶת אֵין רָאוּי שֶׁיֵּהָרֵג עַל זֶה, אַף מֵחֲמַת שֶׁהוּא שְׁעַת שְׁמָד, וְהֵם מִתְגַּבְּרִים וְרוֹצִים דַּיְקָא לְהַעֲבִירוֹ עַל דָּת וְלַהֲבִיאוֹ לִכְפִירוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, עַל - כֵּן הוּא מֻכְרָח לִמְסֹר נַפְשׁוֹ אֶפְלוּ עַל דָּבָר קַל. וְהָעֲבוֹדָה - זָרָה וְהַכְּפִירוֹת הֵם בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים קל"ה): "אַף אֵין יֵשׁ רוּחַ בְּהֶם" שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם רוּחַ כְּלָל. וְהַקְּטַנֵּי - אֱמָנָה הֵם בִּבְחִינַת "מִקְצָר - רוּחַ", שֶׁהוּא כְּמוֹ מְמָצָע, דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין לָהֶם אֱמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת מַאֲרִיךְ רוּחוֹ, כַּמּוּבָא בְּמָקוֹם אַחֵר (בִּלְקוּטֵי א סִימָן קנה), וְאַף - עַל - פִּי - כֵּן אֵינָם כּוֹפְרִים לְגַמְרֵי, שֶׁאֵין לָהֶם שׁוּם רוּחַ כְּלָל, רַק הֵם כְּמוֹ מְמָצָע, וְרוּחָם קְצָרָה בְּחִינַת מִקְצָר - רוּחַ. וְזֶהוּ (שְׁמוֹת ו): "מִקְצָר - רוּחַ וּמַעֲבֹדָה קָשָׁה" שֶׁמַּחֲמַת שֶׁהֵם בִּבְחִינַת "קְצָר - רוּחַ", מֵחֲמַת שֶׁהֵם קְטַנֵּי אֱמָנָה כַּנַּ"ל, עַל - יְדֵי - זֶה צְרִיכִין לַעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת וּלְתַעֲנִיתִים כַּנַּ"ל. כְּמוֹ שֶׁבִּשְׁעַת הַשְׁמָד שֶׁהִיא קִלְקוּל אֱמוּנָה לְגַמְרֵי, צְרִיכִין אֶפְלוּ לְמָסֹר נַפְשָׁם מַמָּשׁ אֶפְלוּ עַל דָּבָר קַל, כְּמוֹ - כֵן כְּשֶׁיֵּשׁ קְטָנוּת וּפְגָם בֶּאֱמוּנָה, צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת כַּנַּ"ל. וְיֵשׁ כַּמָּה בְּחִינוֹת בִּקְטַנֵּי אֱמוּנָה. כִּי יֵשׁ אֶפְלוּ צַדִּיקִים שֶׁהֵם קְטַנֵּי אֱמָנָה, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה (סוֹטָה מח:) עַל פָּסוּק: "כִּי מִי בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת" 'מִי גָּרַם לַצַּדִּיקִים' וְכוּ': עיין שם כל זה בדברי רבינו ז"ל

והסביר מהר"י נ"י, כי הנה רבינו ז"ל מגלה לנו בתורה זו יסוד מוסד "שאפשר לעבוד השם יתברך בכל דבר", היינו כשאדם זוכה להיות דבוק בו יתברך אזי אפשר לו לעבוד את השם יתברך בכל פרט ופרט של החיים, שיכול לאכול צלחת מרק, ועם זה לעבוד בו השם יתברך שחושב כל מיני מחשבות טובות בעת אכילתו, וכן בשעה שעושה כל שאר הצטרכותו שהוא חושב מחשבות טובות בעבודת השם יתברך, ואינו מסיח דעתו אז מהשם יתברך אף על פי שעוסק בצרכיו הגשמיים, נמצא שעובד את השם יתברך בכל דבר ממש, כי בכל פרט ופרט של ימי חייו, הוא מוצא רמז והתעוררות להתקרב אל השם יתברך מאותו דבר, וכמבואר בדברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן א') שהעיקר להסתכל על החכמה והשכל שיש בכל דבר, ולהתקרב אל השם יתברך מאותו דבר, והנה רוב בני אדם אינם מבינים את ענין זה כלל, עם צלחת מרק לעבוד את השם יתברך? עם לבישת בגדים לעבוד את השם יתברך? הלא כל זה גשמיות, ואיזה קשר יש בין גשמיות לרוחניות? אבל מיד כשאדם זוכה לאמונה ברורה ומזוככת ויודע שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, אזי בקל לו לקשר כל דבר לעבודת השם יתברך, ולמצוא אותו יתברך בכל מה שהוא עושה.

נמצא שהאדם הזוכה לאמונה ברורה בו יתברך אינו צריך כלל לעבודות קשות וסיגופים שונים, כי למה לו לצום ולסגף את עצמו בשעה שיכול לעבוד את השם יתברך עם המאכל שהוא אוכל, וכן אפשר לו לעבוד את השם יתברך עם כל הענינים העוברים עליו בבית עם אשתו וילדיו, כי מוצא בכל דבר רמז לעבוד את השם יתברך, ואינו צריך לפרישות ועבודות קשות כלל.

ומה שאדם חושב לפעמים שהוא צריך עבודות קשות וסיגופים שונים זהו על דרך שאמרו חכמינו הקדושים (סהנדרין עד:) שבשעת השמד אפילו אערקתא דמסאנא (חוט שרוך נעל) יהרג ואל יעבור, היינו בשעת גזירת שמד רחמנא ליצלן שרוצים להעביר אדם על הדת, ומצווים אותו ללבוש שרוך נעל אדום לשם עבודה זרה אזי צריך למסור את נפשו על קידוש השם, אף שבאמת אין ראוי שיהרג על זה, אך מחמת שהוא שעת

שמד והם מתגברים ורוצים להעביר אותו על דתו, על כן הוא מוכרח למסור נפשו אפילו על דבר קל, וכן הוא אצל האדם שאין אמונתו בשלימות ואינו זוכה לידיעה זאת שאפשר לעבוד את השם יתברך בכל דבר, לכן הוא מחפש כל מיני עבודות קשות וסיגופים שונים, לעבוד את השם יתברך, ובנתיים אינו שם על לבו שאפשר לעבוד את השם יתברך בכל פרט ופרט.

והנה כדי לזכות לכל זה אדם צריך להיות מקורב ומקושר לצדיק אמיתי המלמד לימודים קדושים כאלו, כי אדם כשהוא לבד ולעצמו ואינו מקורב אל צדיקים קשה לו מאד להבין דבר זה "וכי אפשר לי לעבוד את השם יתברך עם כל דבר קטן?", אבל מיד שהאדם זוכה להיות מקורב אל צדיקים, ורואה את עבודתם בקודש איך שהם דבקים בו יתברך בדביקות אמיתי, ואינם מסיחים דעתם כלל מהשם יתברך, ועובדים אותו יתברך עם כל פרט ופרט של ימי חייהם, בלי סיגופים ובלי עניני פרישות כלל, אזי הוא מבין דרך אחרת לגמרי בעבודת השם יתברך, שיש אפשרות לקשר מהלך ימי חייו אל השם יתברך, וגם עם אשתו ובניו, ועם פרנסתו, ועם כל מה שעובר עליו בחיים אפשר לו להיות איש כשר ולעבוד את השם יתברך, כי הלא מלא כל הארץ כבודו ואין שום מציאות בלעדו יתברך כלל.

וזה מה שמבואר בדברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רטו) שהצדיק הגדול שהוא בחינת משה הוא עומד בין שמ"ד לרצו"ן, כי מספר מש"ה הוא עומד בין מספר שמ"ד ובין מספר רצו"ן שעולה שמ"ו, עיין שם. היינו הצדיק הגדול במעלה מאד, הוא יודע ללמד דעת את הבריות, שאפילו אם נחטפו עם מחשבות כפירות ושמד רחמנא ליצלן הוא יכול להרים ולהגביה אותם אל רצון, שלא ירצו ולא יאבו שו"ם דבר, רק להיות חבוק ודבוק בו יתברך, כי זהו מעלת הצדיק האמת שיש לו דיבורי האמונה והתחזקות כאלו, עד שיכול לקחת בן אדם מתוך מחשבות של שמ"ד רחמנא ליצלן ולקשר אותו אל רצו"ן עליון,

נמצא שעיקר תקוות האדם בימי חייו הוא לזכות להתקרב אל צדיק אמיתי, שמלמד דעת את הבריות איך יכול לעבוד את השם יתברך בכל דבר ממש ובתוך כל עסקיו הן בביתו עם אשתו ובניו, והן בחוץ עם פרנסתו ועסקיו עם בני אדם, כי על ידי לימודיו הקדושים יבין היטב שאין מן הצורך להגיע לידי צומות וסיגופים שונים לעבודת השם יתברך, רק העיקר להשלים עצמו עם אמונה ברורה ומזוככת בו יתברך, ואז יתגלה לו שאפשר לעבוד את השם יתברך בכל דבר, ויאירו לו כל ימיו ושנותיו בעבודת השם יתברך, ועולמו יראה בחייו, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מהר"י נ"י את כל זה אל פרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה פרשת וארא הוא פרשה שניה מימי שובבי"ם הקדושים, ובפרשיות השובבים עלינו להוציא לימודים חזקים בדרכי התשובה על דרך (ירמיהו ג) "שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים", איך לחזור אל השם יתברך מתוך כל מה שעובר עלינו בחיים, והמחשבה הראשונה שבא אל האדם שרוצה לעשות תשובה הוא "אני צריך עבודות קשות וסיגופים שונים כדי לחזור בתשובה", אבל האמת הוא שאנחנו צריכים לזכות להזדככות האמונה, ואז נדע שאין צריכים שום עבודות קשות כדי לזכות למידת התשובה, רק (הושע יד) "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל הוי"ה", שאפשר לקחת דיבורים קדושים דיבורי תורה ודיבורי תפלה, ועל ידם אפשר לשוב אל ה'.

ועל כן רבינו ז"ל מגלה סוד זה על הפסוק (שמות ו, ט) "וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה מִקֹּצֶר רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה", כי משה רבינו שהוא הדעת של נשמות ישראל, רצה להכניס בהם ידיעה זאת שאפשר לעבוד את השם יתברך בכל דבר, כי מש"ה הוא הצדיק שמעלה משמ"ד לרצו"ן, ומגלה לנשמות ישראל שאין צריכים עבודות קשות וסיגופים רבים, אלא אפשר לעבוד את השם יתברך עם כל דיבור טוב, ועם כל מעשה קטן, ולבסוף יזכה לתקן את הכל, שזהו המובן בתיבות וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה כֵּ"ן אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שהצדיק האמת מגלה המושג של "כן" אל נשמות ישראל, ואומר להם "כן אתה יכול לחזור בתשובה", "כן אתה יכול לעסוק בתורה", "כן אתה יכול להרבות בתפלה", לא כמו שאתה חושב שהתורה והתפלה שלך אינו נחשב לכלום אצל השם יתברך, כי לפי האמת כל דיבור קטן ומעשה פעוטה חשוב מאד בעיני השם

יתברך, שעל זה בא להם משה רבינו עליו השלום לנחם אותם ולהוציא אותם מתוקף שעבוד מצרים, ששם היו נתונים בתוך הטעות הזה, שאפשר לעבוד את השם יתברך רק על ידי עבודות קשות, על דרך שכתב (שמות א יד) "וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וגו', שהיו שבורים וממורמרים מאד מריבוי קושי העבודה שהיה עליהם עד שגם דיבורי תורה ותפלה היה קשה להם, וכמו שמובא בתיקוני זוהר (בתיקונים האחרונים) שהעבודה קשה בחומר ובלבנים וכו', זה הקושיות והחומרות שהיה להם בלימוד התורה עיין שם, ועכשיו בא אליהם משה רבינו שהוא הצדיק האמת, שיש לו כח להעלות אדם משמ"ד לרצו"ן, ומגלה להם שאפשר לעבוד את השם יתברך עם דיבורים פשוטים בתורה ובתפלה אפילו בלי הבנה ותבונה עמוקה, ואומר להם בשם השם יתברך "תתחזקו מאד עם כל הנקודות טובות שלכם, כי אנחנו זוכים עכשיו לצאת ממצרים מבית עבדים, ולהתקרב אל השם יתברך באמת" שזהו מה שכתוב (שמות ו, ו) **"לָכֵן אֱמֹר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי הוי"ה"** שנצטוה משה ל"כן אמר לבני ישראל" שתאמר לנשמות ישראל "כן", אתם כן יכולים לצאת מכל קושי השעבוד של מצרים, **והוצאתי** אתכם וגו' **והצלתי** אתכם וגו' **וגאלתי** אתכם וגו' **ולקחתי** אתכם וגו', שעוד מעט אנחנו יוצאים מכאן, ונערוך סדר יפה בליל פסח, ונשתה ארבע כוסות של יין, נגד ד' לשונות אלו, ונאכל מצה ונישב בהסיבה דרך חירות, ועם כל זה נעבוד את השם יתברך בדביקות הכי גדולה, ועוד נזכה לשתות כוס חמישי על שם **והבאתי** אתכם וגו' שהוא כוסו של אליהו שיבא לבשר את הגאולה, ואם כן אין צריכים עוד עבודות קשות כלל, רק אפשר לעבוד את השם יתברך מתוך ריבוי שמחה עם ארבע כוסות ואכילת מצה בהסיבה דרך חירות ועם כל זה אנחנו מרוצים לפני השם יתברך שזהו מה שמסיימים הסדר הקדוש "נרצה גימטריא עם הכולל", רצו"ן, וזהו וידבר משה כ"ן אל בני ישראל, שמשה רבינו שהוא הצדיק שעומד בין שמ"ד לרצו"ן הוא אומר "כן" אל בני ישראל, "כן" יכולים לעבוד את השם יתברך בכל דבר, "כן" יכולים לצאת מכל קושי השעבוד הזה, "כן" יכולים להכנס לארץ ישראל ולהכלל בו יתברך לגמרי", אבל "ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה" שעדיין היה להם חכמות והשכלות שונות שכדי לעבוד את השם יתברך צריכים "עבודה קשה", ואין זה כל כך פשוט לעבוד את השם יתברך עם כל פרט ופרט, וכל זה בא להם "מקצר רוח" שהוא ענין קטנות אמונה שעדיין לא היה אמונתם ברורה ומזוככת להבין שיכולים לעבוד את השם יתברך בכל דבר, וזהו מרומז בראשי תיבות מ'קוצר ר'וח ו'מעבודה ק'שה, גימטרי' רצו"ן, כי עדיין לא זכו לשמוע בקולו של משה שהוא הצדיק שמעלה משמ"ד לרצו"ן, והוא אומר להם בשם הקדוש ברוך הוא "וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מ'וֹ'רָ'שָׁ'ה אֲנִי הוי"ה" (שמות ו, ח) מ'וֹ'רָ'שָׁ'ה אותיות ה"ר שמ"ו, שֶׁמִּן הַ"ר גָּדוֹל הוּא עוֹשֶׂה שְׁמ"וֹ גִּימַטְרִיָּא רָצוֹ"ן, ומלמד אותם שעם רצון חזק ועם אמונה ברורה ומזוככת אפשר לעבוד את השם יתברך בכל דבר.

אבל מחמת קטנות אמונה שהיתה בהם לא שמעו אז אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה שהתגבר עליהם, ומשה רבינו מסר את נפשו לחזק נשמות ישראל, וגילה להם שעכשיו יגיע עשר מכות על המצריים שיהיו על דרך "וְנָגַף הוי"ה אֶת מִצְרַיִם נָגֹף וְרָפוֹא" וגו' (ישעיהו יט, כב) שבכל מכה שקיבל מצרים היה רפואה לנשמות ישראל, ועל ידי זה נתרפאו נשמות ישראל מחלושתם באמונה, וזכו לגילוי עצום של אלקות עד שיצאו ממצרים לחירות עולם.

וזהו לימוד נפלא מפרשת וארא, שהוא שבוע שניה של השובבי"ם, איך לחזור בתשובה אמיתית, ואיך זוכים להיות דבוק בהשם יתברך, ולא צריכים עבודות קשות וסיגופים שונים, רק עם מתיקות נפלאה יכולים לחזור אל השם יתברך, וזה מרומז בשני אותיות ראשונות של שובבי"ם, שהם ראשי תיבות ש'מות ו'ארא, והם בגימטריא **דב"ש**, המרמז על מתיקות נפלאה בעבודת השם יתברך, כי לא צריכים שום פרישות יתירה וצומות וסיגופים שונים רק באותו מקום ומצב שהאדם נמצא יכולים להפוך הכל אל עבודת השם יתברך, וכמו שפירוש מוהרא"ש ז"ל את דברי הגמרא (יומא פו:) היכי דמי בעל תשובה וכו' באותה אשה באותו פרק באותו מקום; היינו שתשובה אמיתית הוא למצוא את השם יתברך באותו מצב שחנן אותו השם יתברך, היינו עם אותו אשה שזכה להתחתן ובאותו זמן שהוא נמצא, ובאותו מקום של עסקו ופרנסתו, שמקודם

נדמה לו שאי אפשר לו למצוא שם את השם יתברך, ועכשיו על ידי שחזר בתשובה וקיבל דברי הצדיקים בתמימות ובפשיטות גמורה, הרי נודע לו שאפשר לעבוד את השם יתברך עם כל דבר, שזהו המתיקות הכי נפלאה.

[ועל פי זה מובן קצת הקשר בין שני דברים שלעגו המתנגדים על דברי רבינו ז"ל, שבליקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קצט אומר רבינו ז"ל **דב"ש בגימטריא אש"ה, כמובא בכתבים**. עיין שם. ואמר על זה המתנגד פֶּה פֶּה, וגם על דברי רבינו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רטו) **מש"ה עומד בין שמ"ד לרצו"ן וכו'**, ואמר המתנגד איך לא כותבים "להבדיל" כשמזכירים שמ"ד ורצו"ן, ובנתיים לא הבין כלל את עומק דברי רבינו ז"ל שמשה הרי הוא המבדיל בין שמד לרצון, והוא מגלה הדב"ש והמתיקות בעבודת השם יתברך שאפשר לעובדו יתברך עם כל דבר, באותו אשה ובאותו פרק ובאותו מקום וכו', ובודאי מי שחולק ומתנגד על הצדיק האמת אי אפשר לו להבין בדברים אלו כלל, והבן]

הרי יוצא לנו מפרשת וארא לימוד נפלא בדרך התשובה ולימי שובבי"ם הקדושים שנתחזק מאד באמונה מזוככת ומבוררת ונדע היטב שאפשר לעבוד את השם יתברך בכל דבר, ובפרט עם הדיבור הקדוש, ועלינו להתחזק מאד בימים אלו, לקיים דברי הנביא (הושע יד, ג) "קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל השם" שניקח דיבורים קדושים של תורה ותפלה ונחזור אל השם יתברך, והשם יתברך יאיר את עינינו בתורתו ובדרכי עבודתו ונזכה לחזור בתשובה שלמה לפניו יתברך עדי נזכה להכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.